

LLAVORS

Mercè Climent

MÉS ENLLÀ DELS MURS

SEMBRA

SEMBRA
LLIBRES

Més enllà dels murs

Mercè Climent

LLAVORS

Sembra Llibres, 2024

ISBN 978-84-10198-03-6

Guia de lectura

A càrrec de Paula Marqués Hernández

www.sebrallibres.com

T 962567841

C. Real de Gandia, 3

46020 València

som erativa

SEMBRA
LLIBRES

L'AUTORA

Mercè Climent (Alcoi, 1981) és enginyera agrònoma i llicenciada en Filologia Hispànica a València. La seua trajectòria com a autora per a infants i joves inclou el fenomen editorial, publicat en aquesta col·lecció, *No hi havia a València...* (Sembra Llibres, 2021), *Lina Panxolina i el quadern màgic*, *Marc i el poder sobre el temps*, *La flauta màgica*, *Moros i Cristians*, *El misteri dels Reis d'Orient* i *Murta i els minairons*, II Premi Altea de Literatura Infantil i Juvenil. Ha obtingut diversos premis en el gènere de narrativa breu, com ara el Premi Bancaixa-Universitat de València d'Esriptura de Creació per l'obra *Temps d'oliva*. Ha estat guardonada amb el XX Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians convocat per l'AELC en la modalitat de Difusió de la Literatura Catalana al País Valencià pel seu blog Els primers gestos del verd. Amb la novel·la *Somiant amb Aleixa* va guanyar el XVII Premi de Literatura Eròtica la Vall d'Albaida, i amb el poemari *Innitamant*, el Premi Ibn Jafadja Ciutat d'Alzira. Ha traduït al català els poemaris *Arxipèlag*, de Jordi Botella i Joan Antoni Climent Fullana, son pare, i una antologia de poemes de Gloria Fuertes, seleccionada per ella mateixa en el llibre *Açò no és un llibre, és una dona*. És fundadora i editora de Lletra Impresa Edicions.

SINÒPSI

Olau no passa per un bon moment. Després de veure's obligat a canviar de ciutat, d'institut i d'amistats, ha creat una mena de mur imaginari per protegir-se. Amb la nova classe anirà d'intercanvi a Alemanya, on coneixerà Fazilet, una jove alemanya d'ascendència turca amb qui aprendrà a enderrocar uns altres murs: els dels prejudicis, el racisme i la desmemòria. En una visita al camp de concentració per a dones de Ravensbrück descobriran com els nazis van planificar la tortura i l'extermini de presoneres jueves, gitanes, lesbianes, dissidents i activistes polítiques de diferents països. També d'una jove valenciana, filla del seu propi poble, Virtudes Cuevas. Una història que desconeixien per complet i que sacsejarà per sempre les seues vides.

Després de fascinar-nos amb l'aclamada *No hi havia a València...*, Mercè Climent torna amb aquesta colpidora novel·la sobre un dels episodis més vergonyosos de la història de la humanitat. Un llibre que s'endinsa en les esclatxes de la memòria per revelar les conseqüències dels discursos basats en l'odi i la negació dels altres. El viatge iniciàtic i determinant d'un grup d'amics que, necessàriament, hauran de posicionar-se davant la intransigència i la indiferència que ens continuen amenaçant.

OBJECTIUS DE LA GUIA DE LECTURA

- Esdevenir un recurs de suport en l'aula per a acostar-se a *Més enllà dels murs*, de Mercè Climent.
- Enquadrar la història del protagonista i explorar la relació amb la resta de personatges dins d'un tipus de literatura adreçada al jovent, i destacar els elements clau que identifiquen aquest gènere literari.
- Localitzar i contextualitzar la història i establir paral·lelismes amb la realitat de les lectores i els lectors perquè reflexionen sobre els temes del llibre: la pèrdua d'una persona estimada, l'amistat, l'amor, la sexualitat, els vincles familiars, les relacions interculturals, la memòria i, de rebot, la desmemòria.
- Reflexionar sobre la llengua, prestant atenció al lèxic d'un registre i a l'argot juvenil.
- Fomentar el gust per llegir i promoure la reflexió i les preguntes després de la lectura, insistint sobre la qüestió de la identitat, en ple desenvolupament durant l'etapa de l'adolescència.

ABANS DE LA LECTURA TREBALLEM ELS PARATEXTOS I TRENQUEM EL GEL

El títol i la coberta

→ Fem un predicció lectora per anar escalfant motors. Tens a les mans una novel·la escrita per Mercè Climent. Coneixes l'autora? Potser et resulta familiar perquè ella és l'autora de *No hi havia a València...* Abans de llegir la sinopsi intenta endevinar el tema del llibre a partir del títol i de la coberta. Pots començar fent una pluja d'idees sobre el que evoca la paraula *mur*. Pren-ne nota i feu un xicotet debat.

→ Ara mireu la coberta. Com descriuríes les dues persones que hi apareixen? On creus que es troben?

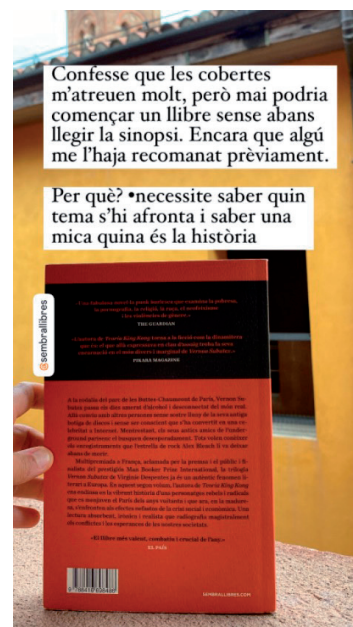
→ Fixa't en el contrast de colors de la coberta. Què creus que simbolitza?

La contracoberta

→ Observa la contraportada. Quins elements o informació hi trobes?

→ I tu, per a triar un llibre sols guiar-te per la portada i la contraportada? Per què? A continuació, pren nota i després, si vols, pots compartir-ho a les xarxes socials.

-
-
-
-
-
-
-
-
-

Les citacions

- Normalment, les citacions d'una obra, sobretot si van al principi d'una obra o al principi d'un capítol o secció, tenen la funció d'introduir un dels fils conductors. A més a més, ens recorden que la literatura és una xarxa de llibres que s'ha teixit al llarg de la història de la humanitat. Obri el llibre *Més enllà dels murs* a la pàgina 10 i llegeix les quatre citacions que hi apareixen. Comenta de què parlen i busca informació sobre els autors.

Trencar el gel

- Algú ha fet mai un intercanvi a l'escola o a l'institut? O algun amic vostre o familiar?
- Què creieu que es fa en un intercanvi? Com funciona?

DURANT LA LECTURA

TREBALLEM MENTRE ENS ENDINSEM EN LA HISTÒRIA

Avis: el llibre que tens a les mans té una banda sonora. Durant la lectura, s'aconsella aturar-se un moment quan aparega una cançó, escoltar-la i, tot seguit, continuar amb la lectura.

→ A continuació, pots anotar les cançons i, al final de la lectura, quan tingues totes les cançons, pots agrupar-les i crear una llista de reproducció. Busca informació sobre les zones rurals de la Garrotxa i prepara una presentació breu del lloc. Tot seguit, il·lustra-la amb fotografies dels paratges més significatius.

Llista de reproducció “Més enllà dels murs”

Grup / Artista	Cançó	Àlbum

Començament i estructura

- Comprovaràs que la novel·la està estructurada en dues parts: el mur i la memòria. Sobre el primer mot ja has reflexionat abans. Quines idees et venen al cap ara amb el terme *memòria*?

- Una part amb què ens identifiquem significativament és el nostre nom. Cada nom té la seua història. Tu coneixes la història del teu nom? Ara, al segon capítol, a la pàgina 18, pots conèixer la història del nom d'Olau, el protagonista.

- Has sentit mai parlar de la teoria de les emocions? En els últims anys se n'ha parlat força, però, tu saps fins a quantes emocions podem experimentar al llarg de la nostra vida o fins i tot en un mateix dia? Fes una pluja d'idees de les emocions i comenta amb les companyes i amb els companys quines creieu que són positives i quines, en canvi, són negatives.
 - De debò creieu que existeixen emocions negatives?

- Del protagonista, ja en sabem el nom i, a mesura que avancem amb la lectura, anem sabent més coses i, ja no només d'Olau sinó també de Fazilet, la seua companya d'intercanvi. Com es descriu Olau a si mateix? Com diu que el descriuen els altres? I Fazilet, com es descriu a si mateixa?
 - I tu? Imagina't que a l'estiu feu un intercanvi amb un institut d'una ciutat d'un altre país (on tu vulgues). Escribeu la teua carta de presentació i recorda explicar també quines són les teues aficions, els teus interessos i les teues passions.

Carta de presentació

→ Com són la resta de personatges? Fes-ne una llista i apunta'n les característiques.

Nom del personatge	Descripció

La intertextualitat

→ L'escriptor italià Italo Calvino entenia la literatura com «una xarxa de línies que s'encreuen». Això és la intertextualitat, és a dir, quan un text interpel·la un altre text. Al llibre n'hi ha un bon grapat de textos i d'autores i autors que es mencionen. Per exemple, tenim una citació directa a la pàgina 100:

«No tornaràs mai més, però perdures
en les coses i en mi de tal manera
que em costa imaginar-te absent per sempre.»

Es tracta d'uns versos de Miquel Martí i Pol. Saps qui és? Ara fes el mateix, arreplega totes les referències que se citen durant la narració i atenció que no se te'n passe cap.

- **Espòiler:** n'hi ha algunes que són implícites, com per exemple la referència a Mercè Rodoreda a través del nom propi de les dues ties maternes d'Olau, Aloma i Natàlia. Es diuen exactament com les dues protagonistes de les obres més conegudes de Rodoreda, *Aloma* i *La plaça del diamant*.

Amb totes les autores i els autors citats es poden preparar unes presentacions en grup. Cada grup pot preparar una exposició amb imatges i textos on s'il·lustre el recorregut i la petjada de cada autor o autora.

Els nivells narratius: les històries dins de les històries

→ Al llibre tenim un narrador protagonista en primera persona a través de la mirada i dels pensaments del qual coneixem la història principal, és a dir, la d'Olau, un estudiant de primer de batxillerat que "té una mort petita". Fa uns mesos que viu a Sueca amb la seua iaia i el seu pare i durant un intercanvi a Berlín tindrà l'ocasió de submergir-se en la història de la segona guerra mundial i, de rebot, en la dels seus murs, és a dir, en la seua pròpia història. Aquest és el nivell general que, si volem, li podem dir primer nivell. En un altre nivell, en canvi, podem situar la història de Melusina i les altres històries que s'inventen Olau i la seua mare quan juguen a Contes. Si voleu, vosaltres també hi podeu jugar. Ja sabeu com funciona, no? Haureu de proposar unes quantes paraules i, a partir d'ahí, deixar-vos dur per la imaginació.

DESPRÉS DE LA LECTURA

POÈTICA

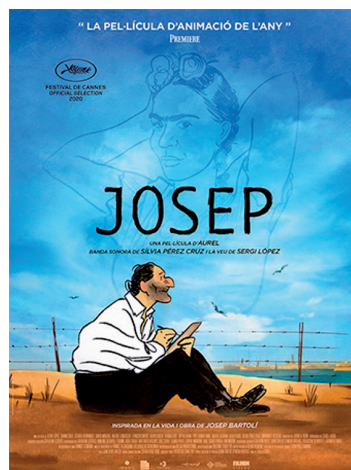

Repensem l'obra. Què conta i perquè?

- La novel·la evoluciona amb la companyia dels dos símbols principals que donen nom a les dues parts: el mur i la memòria. Per poder recordar amb tendresa i sense por la seua mare, Olau necessita enderrocar el seu mur i, un cop lliure, poder repensar la memòria. Tal com va passar a les ciutadanes i als ciutadans de de Berlín quan l'any 1989 va caure el mur. Ara bé, repensar la memòria de la seua mare no és l'única tasca que emprèn Olau. Durant l'excursió al camp de Ravensbrück, quines són les altres històries que coneix? De quines dones? Pots complementar la informació amb una cerca a internet.

- Intenta descriure què és la memòria històrica. Creus que és important? Per què?

- La literatura és una de les eines que al llarg dels segles s'ha emprat per deixar un testimoni de les injustícies socials. Una altra eina, una mica més moderna, ha estat, i és, el cinema. Al llibre es menciona *Un cel de plom* (2023), de Carme Martí, una pel·lícula que vol recordar la figura del pas de Neus Català pels camps nazis i la seua implicació política des de la resistència. Un altre cas també pot ser *Josep*, del director de cine occità Aurel, en què se'ns explica la història d'un artista català que també va viure l'experiència dels camps, abans de poder embarcar-se cap a Amèrica per trobar recer. T'animem a veure les pel·lícules i a formar part tu també de la consciència i de la importància de no quedar-nos callades ni callats davant les injustícies. Si et venen al cap altres pel·lícules, pots comentar-les amb les companyes i amb els companys.

- Organitzeu una ruta contra la desmemòria per una ciutat o un poble de la vostra zona: penseu quins llocs podeu visitar i quins monuments significatius, persones i figures relacionades amb el món de la música, la literatura, l'art i la història. Si voleu, un cop hàgeu triat la ciutat o el poble i n'hàgeu traçat el recorregut, podeu posar-vos per parelles o grups de tres i assignar-vos una parada de la ruta. Sereu les encarregades i els encarregats de recopilar tota la informació sobre eixe punt. Podeu ajudar-vos amb l'exemple de ruta que trobeu al capítol "Els dies a Berlín" (p. 85) o també al següent enllaç: <https://prezi.com/p/zxasspsxndq2/ruta-literaria-matilde-salvador/> (Ruta literària sobre Matilde Salvador, a càrrec d'Aina Monferrer Palmer i Jaume Garcia).
- En quina plataforma podeu traçar la vostra ruta? Podeu posar-vos a prova amb Prezi (<https://prezi.com/>) o Padlet (<https://padlet.com/>).

Guia de lectura

A càrrec de Paula Marqués Hernández, professora d'Estudis Catalans la Universitat Ca' Foscari de Venècia i de la Universitat de Bolonya i traductora